

կամ իր անտոհմութեամբը խեղճութեան մէջ է , և կամ ձախորդութիւններով կործաներ է :

Ի՞նչ որ խորունկ հասկըցողութիւն ունենայ , չկրնար անտարբեր կենալ որ ուրիշները կուրաբար սխալին՝ աշխատութեանց ու դժուարութեանց չդիմանալով : Եթէ անոնց , նեցուկ կ'ըլլայ , անոնց դիմաց ճամբայ կը բանայ , տգիտութեան ու մոլորութեան խաւալէն կ'ազատէ , և գիտութեանց սրբավայր տաճարը կը մտցընէ :

Երբոր ամենուն սրտին մէջ այս գութը հաստատուն կերպով տիրէ , բոլոր աշխարհս մէկ ընտանիք մը միայն կը ձեանայ . բոլոր մարդիկ մէկ մարդ մը միայն կ'ըլլան . և մեծամեծաց , միջակ կարգի մարդկանց ու ռամկին մէջ մտած գեղեցիկ զօդիւքն ու սքանչելի համաձայնութեամբը՝ բոլոր մարդկութիւնս մէկ գոյացութեան մը միայն երևոյթ կ'առնէ :

Եր անձին պէս ուրեմն սիրենք զուրիշները , մեզմէ չափենք զուրիշները , և անոնց վիշտերն ու վայելքը մերիննեւրէն դատենք : Երբոր զուրիշները մեզի հետ բաղդատենք , երբոր ինչ որ մենք մեզի կ'ուզենք՝ ուրիշներուն ալ նոյն բանը փափաքինք , երբոր ինչ բանէ որ կը վախնանք՝ նոյն բանէն վախնանք նաև մեր ընկերացն համար , ան ատեն բուն ճշմարիտ սիրոյ օրէնքներուն կը հետեւինք :

Եւ յն առատ սէրն ու բարերարութիւնը՝ որ իմաստունը կը տարածէ ամէն մարդկանց վրայ , բոլոր աշխարհիս մարդ կ'ընէ զինքը : Նարգործին աւարդ սիրտը իր անձին մէջ փակուած կը մնայ . միայն մասնական զգացմունքներով կը կառավարուի . կերպով մը վաշխով՝ ի գործ կը դնէ բարեկամութիւնը . անդադար իր շահուն ետեւէ իյնալով , բարիք չընէր , այլ կը ծախէ զան :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Մաղբաւք առաջօրին :

Աստուած երկնի , Բրտուած երկրի եւ մարդկան ,
Որ յանէից ի գոյ ածեր զէքս հանուր .
Խոր գիշերաց եւ ջինջ լուսոյն դու իշխան ,
Ի քէն ալիք , ի քէն անտառք սարսէն լուռ :

Ինդ նոր արիւոյն դարձ , Տէր , հայեաց ի յերկիր .
Բեզ շուշանաց հովտին բուրմունք քաղցրասցին .
Սարդ , մանիշակ , նարգէս եւ մարգ ցօղալիր ,
Որ քեզ ծաղկեն ի դնացս անխոնջ վըտակին :

Իհա մանկիկ բացեալ ի լոյս զաչա այգուն ,
Սօրն ի գըրկաց թաթիկս ի վեր ի տատան ,
Իբր ըզտատրակ դարեալ ի ծիւ վարդենւոյն ,
Կենաց ի տենչ առ քեզ ճըչէ ի կական :

Տէս , առ եզերք ծովուն ի մեղմ շունչ ծրփին ,
Սինչ առաւօտն ըզծիրանին արկեալ գայ ,

Ձըկնորս ի ծունկս անկեալ ի ծայր մակուկին՝
Բզատառուիկն ի քէն խընդրէ զոգեպահ :

Յարեւածայրս մայրն յարուցեալ, աչք ի լաց,
Որբիկքն ընդ իւր աղիողորմ կողկողի,
Եւ մերթ լռիկ աչք ի յերկինս վերամբարձ
Բզքոյդ ընդ հօր նոցուն կարգայ հովանի :

Դու հայր որբոց, նեցուկ գըթոտ ծերութեան,
Թառամ սրբտից գարնանաբեր շիթ ցօղոյ .
Դու լոյս վըճիտ թաթաւելոցն ի մըթան,
Եւ մըխիթար բազմատըխուր լըբելոյ :

Ի քոյ համայնքն ի քոյ օրհնիս կանխեն զուարթ .
Հաւն ի ճըղին ճըռուողելով երգեցիկ .
Դառն ի մայել, կով ի բառաչ, ուն ի կայթ .
Ի սօսաւիւն սաղարթազուարճ լուռ մայրիք :

Շիւղ ի բերան թեթեւ թեւօքն ի թըռիչ
Բզքոյ պարգեւ հաւն ի բունիկն ամբարէ .
Յառաւօտինս եւ ընդ երեկ թէ տայ կոինչ,
Բզքոյ օրհնիս ի ծաւ ծաւիւն նըւագէ :

Հովիւն ի բլուր, բեկբեկ եղէգն ի բերան,
Ելապ ի նուագս ոլորելով ներդաշնակ,
Եւքն ըզհօտիւ մերթ թէ յերկինս յառեալ կան,
Բզքեզ կարգայ հօտին ի խնամս օժանդակ :

Ի ուր, Տէր, անսա մահկանացուաց աղերսից,
Որ զկատարած խընդրեն աւուրն առ ի քէն,
Եւ ի հըրճուանս առաւօտին նըշուից՝
Եւ ներեկոյ լուսոյ տուընջեանդ իղձ բերեն :

Սանիշակին տուր ըզնարօտ ծաղկերանգ,
Եւ վարդենի թըփոյն ոլորս երփնահիւս .
Սարգաց ըզխօտ, խոտոյ զծաղիկ, ծաղկանց զանգ .
Եւ կաթնածուծ գառանց գըզաթ լուսակիզն :

Ելաւաղն ի ծով ծաւալ անշունչ ծըփծըփայ,
Բնդ այգաստեղն յառեալ ի հողմ կաթոգին .
Տուր, Տէր, նըմին նաւահանգիստ ծովափնեայ,
Ի հողմուռոյց գոգ լայնանիստ իւր լաստին :

Դանդաղ զեզին կըքեալ ըզվիզ ի լուծ կոր,
Թաթաւ ի քիրտն, արեւակէզ ի տօթոյ,
Սըշակն յուսով պատառէ զհողն ի յարօր .
Տուր, Տէր, անձրեւ անդոցն եւ զշաղ ջինջ ցօղոյ :

Քան ըզնըւէր ողջակիզացն Յակովբայ,
Քան ըզբուրմունս ծաւալ ծըխոյն Սաբայեան,
Բզերձք սրբտից քեզ քաղցր իցեն աներկբայ .
Եւր հեծութեանց, տուր ակնարկիս գըթութեան :

Օ երդ որ երբեմն յանեղաշէն ի դրախտին ,
Սինչ յանկապուտ երանութեանն էր մարդ դեռ ,
Լազուն այգուն դու խոնարհեալ ի յԼճին ,
Վաղցրանայիր յըղձիցն ի ձօն խնկանուէր .

Հաճեաց եւ յայս հայել հովիտ տըրտմագին ,
Հովիտ ցաւոյ , հառաչանաց եւ լալոյ .
Վեւ յայգս հասեալ ծիրանածայր արեգին ,
Տուր ժամանեմք քեւ խնդալիցք յերեկոյ :

Հ . Ս . Գ .

ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹԻԻՆ

Մագդաղիկն :

(Հարունակութիւն . Տես երես 207)

Ը

Երկրորդ օրը Սաւրիտիոս անկողնէն որ ելաւ՝ քանի մը ժամ անհանգիստ քուն ըլլալէ վերջը , կ'ամբնար իր ցուցուցած տկարութեանը վրայ , կը կատղէր Սագդաղինէի դէմ և իր անձին ալ կը զայրանար : Ինչ փոյթն էր իրեն իր մօրաքեռ աղջկան խեղճութիւնը . և ինչ պարտաւորութիւն կըրնար ունենալ այդ օրփորդին . ինչ իրաւունքով եկեր էր անիկայ իրեն ապաւինելու . անոր դատաստան կորսնցընելն իր յանցանքո՞վն եղեր էր : Ինչ ինքը բռնադատուի ապրելու և խնամակալի պաշտօն կատարելու՝ երբոր մահուան գիրկը նետուելու վրայ էր , միայն այն բանին համար՝ որ իր մօրաքոյրը , զոր ամենևին չէ ճանչցած , անդիի աշխարհ երթալու միջոց խելքը փչեր է Վաղղիա խաւրելու իր դեռահասակ աղջիկը . միայն այն բանին համար՝ որ գերմանուհի օրիորդ մը , որուն գոյութեանը վրայ հազիւ կասկած մը կրնար ունենալ և որուն վրայօք հոգը չէր եղած , աշնանային իրիկուն մը եկեր Սաղարավերի դուռը զարկեր էր : Սովտուեր էր մօրաքեռորդուոյ՝ պաշտօն մը իրենց մօրաքեռ աղջիկներուն առաջ-

նորդելու կենաց մէջ . ապա թէ ոչ՝ ինչ տարբերութիւն կ'ըլլար քոյմէ մը : Ուրիշ կողմանէ՝ Սագդաղինէ ան դեռահասակ չէր . քսանուերկու քսանուիւրէք տարուան կար . և այս հասակին որք աղջիկները ան օգնութեան կարօտ չէն : Սագդաղինէ առանց ազգատոհմի ըլլալով կը զեղծանէր այս բանիս մէջ : Եւ թողունք ասիկայ , ինքը ինչ կրնար ընել անոր համար , պարզապէս խօսելով . թափուր էր հարստութենէ . ստացուածք մը չունէր , և ոչ իսկ իր բնակարանին կահարասիքը , որ տան վարձուց գնոյ տեղ պիտի տրուէին : Եւ խոր ժանօք միտքը դրեր էր ինքզինքը սպաննելու , և այն վիճակի հասած էր , որ ուրիշ ո և իցէ որոշմունք մը մեծ տագնապի մէջ պիտի խոթէր զինքը : Եւ խատիլ . ըսելը դիւրին , բայց երբոր մէյ մը բարուց ապականութիւնն ու անգործութիւնը կ'արմատանան մարդուս վրայ , հեշտ բան չէ կարգ կանոնի ու աշխատութեան վարժեցնել ինքզինքը : Ս'երջապէս՝ Սաւրիտիոս անաչառ անկողնասիրութեամբ մը իր հոգւոյն չափը կը մտածէր . գիտէր թէ Սկիպիոնի ժուժկալութիւնն ու Յովսեփայ համեստութիւնը չունէր . և թէպէտ իր մօրաքեռ աղջիկը ոչ գեղեցիկ և ոչ ցանկալի կ'երևար իրեն , սակայն ինքզինքը կը ճանչնար : Չափեր էր իր սրտին խորերը , և կը տեսնար այն տիղմն որ ութը տարուան անցուցած կեանքը թողուցեր էր անոր մէջ . կը գուշակէր որ առաջին անակնունքի հարուածին բոլոր այս տիղմը , որ այսօ-